

Україна у фокусі

26 травня – 1 червня

2014 року

ЗМІСТ

**I. Огляд політичних подій за
тиждень.....3**

II. Аналітична довідка.....5

**УЦІЛІЛА ПІСЛЯ МАЙДАНУ:
ЧИ ВІДПРАЦЮЄ ВЕРХОВНА РАДА ПОВНИЙ ТЕРМІН?.....5**

I. Огляд політичних подій за тиждень

26
травня

Арсеній Яценюк залишиться на посаді прем'єра. Про це заявив Петро Порошенко, який за попередніми даними лідирує на виборах президента України. За його словами, та співпраця, яку провадить Яценюк з міжнародними кредиторами й Міжнародним валютним фондом щодо залучення фінансової допомоги, позитивно вплинула на ситуацію в країні. А тому наразі немає причин змінювати його, запевнив Порошенко.

27
травня

МЗС України вручило ноту посланнику посольства РФ. Міністерство закордонних справ України вручило раднику-посланнику посольства РФ в Україні Андрію Воробйову ноту у зв'язку з черговим проривом на територію України з боку Росії групи бойовиків. Про це повідомив департамент інформаційної політики МЗС України.

Президент США Барак Обама привітав лідера президентських перегонів в Україні Петра Порошенка з високим результатом на виборах. Він зазначив, що США разом з народом України забезпечуватимуть стабільність миру і реформи. З перемогою на виборах Порошенка також привітала канцлер Німеччини Ангела Меркель.

Напередодні глава ЦВК України Михайло Охендовський заявив, що Петро Порошенко обраний президентом за підсумками виборів, які відбулися 25 травня 2014 року.

У Донецькій області, де триває антитерористичної операції, загострилася суспільно-політична ситуація. Активізувалися бойові дії в Слов'янську та Слов'янському районі. Напруженою залишається ситуація у Донецьку, Горлівці, Дзержинську, Краматорську та Мар'їнському районі.

У Донецьку ввели комендантську годину. Про це повідомила прес-служба самопроголошеної Донецької народної республіки. Зокрема, з 20:00 за місцевим часом припиняється рух громадського транспорту до нормалізації ситуації, а з 22:00 до 06:00 в вводиться комендантська година.

На Донбасі зникла група спостерігачів ОБСЄ. Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ в Україні втратила зв'язок з однією з груп, що працюють в Донецькій області.

28
травня

Правий сектор офіційно став політичною партією. Державна реєстраційна служба України перейменувала партію Українська національна асамблея на Правий сектор. Реєстраційний номер запису в Єдиному реєстрі - 268. Лідером партії значиться Дмитро Ярош.

Голова президії "верховної ради" самопроголошеної Донецької народної республіки Денис Пушилін попросив Путіна про допомогу. У своєму зверненні сепаратист просить главу російської держави зупинити "геноцид російського народу".

29
травня

Під Слов'янськом терористи збили український вертоліт, який віз військовослужбовців для ротації. Загинуло 13 військовослужбовців, 1 зазнав тяжких поранень. Серед загиблих був генерал Володимир Кульчицький. Вертоліт був збитий із російського переносного зенітно-ракетного комплексу. Інформацію про втрати підтвердив голова Верховної Ради, в.о. президента України Олександр Турчинов.

Генеральна прокуратура України внесла подання до Верховної Ради про притягнення народного депутата Олега Царьова до кримінальної відповідальності і затримання його для обрання запобіжного заходу.

Лідер партії УДАР Віталій Кличко переміг на виборах міського голови Києва. Про це повідомив Олександр Турчинов, відкриваючи засідання парламенту.

30
травня

Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ, яка працює в Україні не підтверджує інформацію, поширену російськими ЗМІ, про звільнення чотирьох представників місії в Донецькій області. Про це повідомила прес-служба місії ОБСЄ у Facebook. У повідомленні йдеться про те, що місія й досі не може зв'язатися зі своїми колегами, які працюють у Донецькій області – з ними немає зв'язку з вечора 26 травня. Донецька група нараховує 4 міжнародних спостерігачі.

Україна може подати позов проти «Газпрому» в арбітражний суд Стокгольма щодо перегляду ціни на газ. Про це в Берліні заявив міністр енергетики Юрій Продан.

II. Аналітична довідка

УЦІЛІЛА ПІСЛЯ МАЙДАНУ: ЧИ ВІДПРАЦЮЄ ВЕРХОВНА РАДА ПОВНИЙ ТЕРМІН?

29 травня Центральна виборча комісія (ЦВК) оголосила про завершення підрахунку 100% бюлетенів на президентських виборах, згідно з яким перемогу в першому турі з результатом 54,7% здобув Петро Порошенко. Зважаючи на його передвиборну обіцянку достроково припинити повноваження парламенту, яку він повторив одразу по завершенні голосування, експерти почали оцінювати шанси втілення її в життя. При цьому очевидно, що вони залежатимуть не лише від наявності належних юридичних підстав, а й позиції ключових політичних акторів.

Хто виступає за і проти дострокового припинення повноважень Верховної Ради? Яка ймовірність проведення позачергових парламентських виборів уже в 2014 р.?

Напевне, найбільш зацікавленими у проведенні позачергових парламентських виборів у стислі терміни є учасники й активісти Майдану, для яких це було однією з важливих вимог до старої влади, що перекочувала в «післямайданний» період. Проблема з чинною Верховною Радою для них полягає в тому, що вона була обрана на нечесних виборах 2012 р. і переповнена представниками попереднього політичного режиму, які підтримували репресивну політику колишнього Президента Віктора Януковича. Найбільш яскравим свідченням цього стало голосування депутатів Партії регіонів і Комуністичної партії (КПУ) за «диктаторські» закони 16 січня, які спровокували ескалацію насильства на Майдані та перші смерті. Той факт, що абсолютна більшість із цих депутатів досі відвідує Верховну Раду, є для прихильників Майдану, можливо, головною причиною бажати перевиборів парламенту.

Серед представників вищого політичного ешелону зацікавленим у проведенні позачергових виборів є передусім новий Президент Петро Порошенко, який міг би на хвилі власної популярності провести до нового парламенту велику кількість своїх прихильників і навіть сформувати лояльну до себе більшість. Базою для цього може стати його партія «Солідарність», яка наразі є віртуальним політичним утворенням, однак після перемоги Порошенка, вочевидь, швидко наповниться його прибічниками. Суттєвою допомогою Порошенку в його намаганнях розпустити парламент є його висока і «свіжа» легітимність, порівняно з якою легітимність Верховної Ради VII скликання має мізерний вигляд.

Найбільшою перешкодою для втілення президентського бажання в життя є його обмежена конституційна компетенція в питанні дострокового припинення повноважень парламенту, яка дозволяє йому зробити це лише за

трьох умов: нездатності парламенту зібратися протягом 30 днів чергової сесії, нездатності сформувати коаліцію в 30-денний термін або нездатності призначити уряд у 60-денний термін. Очевидно, що найбільш прийнятним для президента і його прихильників у парламенті є другий варіант, який можна втілити, наприклад, виходом «УДАРу» з нинішньої коаліції. Зворотною стороною медалі цього сценарію є ймовірність утворення нової коаліції зі складу противників позачергових виборів, яка може зламати плани його ініціаторів.

Водночас, зважаючи на прецедент юридично сумнівного розпуску парламенту влітку 2007 р., ключем до реалізації аналогічного сценарію може стати не його строга відповідність конституційним положенням, а згода критичної більшості політичних акторів на проведення перевиборів. До їх прихильників також варто віднести депутатів «УДАРу», які теж планують наростити своє представництво в парламенті за рахунок зменшення популярності «Батьківщини» і «Свободи». Зацікавленою в розпуску парламенту може бути і Юлія Тимошенко, яка, ймовірно, сподіватиметься взяти реванш за розгромну поразку на президентських виборах. Може знайти підтримку рішення про розпуск парламенту і в багатьох окремих депутатів із різних фракцій, які мають чи сподіваються налагодити добрі стосунки з Порошенком і таким чином утриматися в парламенті. Зважаючи на різношерстість команди союзу Порошенка й Кличка, такими можуть виявитися не лише колишні, а й нинішні парламентські опозиціонери. Зрештою, до когорта

прихильників цього сценарію варто віднести умовних переможців президентських виборів Олега Ляшка і Анатолія Гриценка, які сподіватимуться отримати в новому парламенті власні фракції, хоча їхній вплив на ухвалення самого рішення про розпуск досить обмежений.

Закономірно, що головними противниками нових парламентських виборів є невдахи президентських перегонів. Це передусім стосується Партії регіонів, яка станом на сьогодні ризикує опинитися на межі проходження до парламенту, і «Свободи», яка стоїть перед реальною загрозою вильоту з парламентської ліги. Вочевидь, не в захваті будуть і представники КПУ, електоральні перспективи яких дуже непевні. Крім того, помітною силою, яка опиратиметься проведенню позачергових парламентських виборів, будуть депутати, що пройшли до Верховної Ради в мажоритарних округах, і тому не прагнуть ризикувати своїм місцем і ставити власне політичне майбутнє під загрозу. Насамкінець можна було б зауважити позицію Конституційного суду, який у цій ситуації теоретично міг відіграти роль юридичного арбітра і зрештою вирішити долю перевиборів, однак його політична слабкість і несаможиттєвість не дають підстав говорити про вплив цієї інституції на можливість реалізації вказаного сценарію.

Відповідно, попри те, що у вищих владних ешелонах поки немає консенсусу щодо необхідності проведення позачергових парламентських виборів, ініціатива наразі перебуває на боці прихильників такого кроку. Крім того, зважаючи на свіжі наслідки Майдану, важливим фактором є і

позиція українських громадян, 69% яких підтримують проведення позачергових виборів до парламенту вже в 2014 р. і лише 12% виступають проти такого кроку.¹ І якщо під час ведення бойових дій на Сході України питання виборів може видаватися багатьом другорядним, то після їх завершення воно з великою ймовірністю вийде на перший план і може вилитися у посилення суспільного тиску на діючий парламент. Головною перешкодою для проведення перевиборів парламенту, зрештою, може стати інстинкт самозбереження народних обранців, однак у такому разі їм знову доведеться мати справу з невдоволенням активної частини української населення. Відтак ймовірність проведення позачергових виборів до Верховної Ради суттєво зросте.

¹ Дані загальнонаціонального опитування населення, проведеного Фондом «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» та Центром Разумков протягом 14-18 травня 2014 р.

Висновки

Таким чином, після офіційної інавгурації новий Президент Петро Порошенко матиме потужні інструменти для того, аби заручитися підтримкою критичної маси народних депутатів для проведення позачергових парламентських виборів. У цьому його готові підтримати більшість українських громадян в цілому і найбільш активні з них зокрема. Важливим при цьому буде те, скільки ще триватимуть бойові дії на Донбасі, адже після їх завершення питання позачергових виборів до Верховної Ради може постати особливо гостро.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Юлія Ільчук

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук
